

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2, šte. 243 - Cena 4.- lire

TRST, sobota 16. marca 1946

Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1-1. Tel. št. 93806 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo

H krizi slovenskega šolskega vprašanja

I. Kdor je sestavljal učni načrt za zemljepisni in zgodovinski pouk v ljudskih šolah Julijske krajin, ki so pod Zavezniško vojaško upravo, ni imel pojma o ljudskošolskem pouku. V tretji razred, ki odgovarja tretjemu šolskemu letu mladine, je poleg učne snovi o Italiji in Jugoslaviji uvrstil nič manj kot naslednje:

Zanimivo podan pregled o družbenem in gospodarskem življenju najvažnejših ljudstev najvažnejših držav na svetu, kakor so Anglija, Rusija, Francija in Nemčija v Evropi; Združene države in Brazilija v Ameriki; Indija, Kitajska, Japonska v Aziji; Avstralska zveza; Severna Afrika (arabski svet), Egipt in Južnoafriška zveza v Afriki. Razgovori o tej snovi in istočasno preučevanje zemeljske polute.

Mož, ki je vse te stvari nanižal kot učno snov za navedeno stopnjo, je padel na glavo. Nikdar v življenju se mu niti sanjalo ni, kaj je osnovna šola in kako naj bo urejen njen pouk. Če hoče biti šolska uprava dosledna, da zahteva izvedbo takega učnega programa, lahko že danes zapre šole, ker se ne bo našel v vsi državi en sam učitelj, ki bi obdelal v 3. razredu, kar mu nalaga genjalni metodik za zemljepisni in zgodovinski pouk.

Ironijo v stran! Če se s takimi nemogočimi kriteriji, ki razkrivajo popolno didaktično nesposobnost, sestavljajo učni načrti za ljudsko šolo, potem razumemo stvari, ki nam doslej niso bile razumljive. Ljudem, ki so sestavljali take načrte, ni bilo mar za pedagoško, didaktično in metodično strano učne snovi, saj jih niti ne poznajo, kolikor imajo opravka z ljudsko šolo, ampak so jih vodili drugi razlogi. Ti razlogi so — z mirno vestjo lahko približno — politični razlogi. Trditveno — politični razlogi. Trditveno je navidez paradoksalna, saj dejstvo neprestano od različnih predstavnikov šolske oblasti, da politika ne sme v šolo. Šolska mladina — tako razlagajo — mora živeti vedno, veselo mladost. Vendar imamo povsod dokaze, predvsem v sestavi učnih načrtov, da so to le besede, ki naj skrivajo namene. Ze v navedeni učni snovi za tretji razred najdemo našeto vrsto držav po vsem svetu, le o Jugoslaviji ni besede. Za nas je to jasen govor. Trditve, da se je opustilo navajanje učne snovi iz zemljepisa in zgodovine Jugoslavije v načrtih le zato, da bodo imeli slovenski učitelji večjo svobodo, je advokatsko zavijanje. V programih za italijanske šole vidimo, da se poleg izbranih pouka o Italiji navaja poleg Anglije, Rusije, Francije, Nemčije tudi Jugoslavija. V učni snovi za peti razred italijanskih ljudskih šol pa stoji:

Narrazione dei principali avvenimenti del Risorgimento fin ai nostri giorni (dogodki sedenjenja Italije do naših dni).

Kaj pravijo smernice, ki so jih objavili časniki 7. t. m. o šolskih stvareh pod ZVU? Tole beremo:

Ker se zgodovina zadnjih 25 let ne more poučevati s postransko nepristranostjo, se niti italijanski niti slovenski učenci ne učijo zgodovine zadnjih 25 let.

Protislovje v načrtu (Risorgimento do naših dni) in v uradni izjavi v časnikih je tako očito, da ga vidi slepec. Odkod vse te nedoslednosti? Odgovor je lahek: duh, ki vodi šolstvo v naših krajih, je isti kot je bil v onih zgodovinskih dneh, ko je imperialistična Italija prvič zasedla slovensko zemljo. Prvi cilj, ki ga je imela takrat, je bil, da se zbrabi vsa škola narodna zavest v slovenskem ljudstvu. Ko bo ta zamorjena — tako so sklepali imperialistični politikanti — bo poitalijančenju Slovencev lahka stvar. Fašizmu je bila tudi ta pot predloga, zato je slovensko šolo uničil z enim udarcem. Kaj je dosegel, se vidi danes. Slovensko šolsko vprašanje je postalo tako pereče, da padamo iz krize v krizo. Kdor je prevzel žalostno fašistično dedščino, se je hotel vrniti na položaje po prvi svetovni vojni, na položaje mirne asimilacije slovenskega ljudstva potom njegovega naraščanja, njegove mladine. Prvi mi se ne čudimo temu, čudimo pa se Zavezniški vojaški upravi, da ni zavzela v našem šolskem vprašanju, ki je za

nas življenjskega pomena, nepristranskega stališa in ni dala slovenskemu ljudstvu popolne šolske enakopravnosti. Kriza v slovenskem šolskem vprašanju je neodpravljiva, dokler bo vladal v vodstvu zavezniškega šolstva imperialistični italijanski duh, ki se je ugnedil vanj, prepričani smo, proti nameram ZVU.

II. Drugo vprašanje je, kaj je pouk in kaj politika. Če opazujemo od gotove strani krčevito poudarjanje, da so dogodki zadnjih 25 let politika in ne zgodovina, krvava zgodovina, posebno nas, ki smo bili žrtve fašizma, si moramo to razložiti le z miselnostjo tistih, ki so še z obema nogama v preteklosti in se niso odpovedali svojim potuhnjnim nameram z nami.

Kako je z metodiko zgodovinskega pouka? Ta pouk je najtežji, ker je zelo abstrakten, tako časovno kot snovno, vsebinsko. Kako bo poučeval zgodovino, da do bi mladina točne pojme? Tako, da bo že na najnižji stopnji, v ljudski šoli pouk oprl na ponazorila, ki jih imamo v bližini, v okolici, kjer učenec živi. Znamenje iz preteklih dni, zgodovinski napisi, spomeniki sploh, stavbe, razvaline, kronike, posebno še ustna izročila, pripovedke ljudstva, vse, kar ima kolikaj zgodovinskega pomena in vrednosti, bo uporabil, da doseže svoj namen. Pri tem ne bo šel le po materialnim cilji, ampak bo istočasno iskal globlji pomen zgodovinskega dogajanja, skratka, bo mladini pokazal, da ima človeštvo velike ideale. Ti ideali so prava omika, ki izločuje barbarstvo in sovražnost, ki stremi za višjim pravim razvojem, ki zahteva srčno kulturo in ki smatra človeško življenje, vsako človeško življenje, tudi siromakovo, za najvišjo vrednoto.

Kdor hoče našo mladino učiti zgodovino, pa bi hotel iti mimo zadnjih 25 let, je ljudski slepar. Koliko trpljenja in gorja, kakšno strašno kalvarijo pomenja za ljudstvo to četrstoletno razdobje! In prav leta 1921. naj bi se končala zgodovina in bi se začela politika! Zaveži otroku oči, da bo njegova mladost vedra in vesela! Vesela še potem, ko je prestala vse in najstrašnejše, kar more zadeti človeka!

Preberite vi, ki govorite o veseli mladosti, ki je ne sme motiti politika, kaj sta doživela dva otroka, zdej učenca 2. razreda! Sama sta v kratkih vrsticah napisala svojo usodo.

Prvi: *Zivel sem v Rodiku. Imeli smo svojo hiško, v kateri je bil moj atek in mamica, stara mama in teta, tri sestrice in en bratec. Bili smo srečni in zadovoljni. Toda fašisti so nas popolnoma uničili. Prišli so nekoga dne in nam odpeljali atka na sredo vasi, kjer so ga neusmiljeno pretepali. Medtem so nam vzeli vso živino, ki smo jo imeli. In istega dne so nam atka obesili. Porušili so nam tudi hišo, tako da smo ostali na cesti. Imel sem tudi dve sestrični, eno so odpeljali v Nemčijo. Drugo so na vrtu ubili.*

Godina Branko, 2. r.

Drugi: *Doma sem iz Loča pri Vipavi. Kadar so prišli Nemci v vas, so odpeljali mojega ateka v Razdrtje, kjer so ga pretepali tako dolgo, dokler ni umrl. Mama je zbežala k partizanom, kjer so jo Nemci ubili. Mene je dala stari mami.*

Tako sem ostal brez ljubih staršev.

Vidrih Silvo Sv. Peter na Krasu, 2. r.

Takih in podobnih primerov imamo nešteto. Vsa naša mladina do najmanjšega se je seznanjala s fašizmom četrstoletja, z vsemi oblikami njegovega strahovanja in zločinske dejavnosti, sama je občutila, kaj je fašizem, prenašala je vse in spoznala, da nam preostaja le eno, braniti se pred zverjo in priboriti si svobodo.

In o vsem tem naj zdej molčimo? Molčimo, ker je to politika? Ker bo beseda o tem zaenkrat otrokom mladost? O, kolika nečestitost in ljubezni do otroka ste zmogli, gospodje nepolitiki! Kako so že dejali nepolitiki Kristusu, ko mu je farizeji Kristusu, ko mu je ljudstvo vzklikalo? In kako je Kristus odgovoril? «Kam menje bo vpilo, če bodo ti molčali!»

Da, pri nas vpije kamenje,

Provokacija na provokacijo

Nov zločin na ulicah Trsta

Streli na majorja Jugoslovanske armade tov. Cundra Staneta - člana komisije za vojni plen JA

Včeraj ob 19.35 je neznanec izvršila atentat na tov. majorja Cundra Staneta, člana komisije za vojni plen JA v trenutku, ko je le-ta v družbi svoje žene in tov. dr. Briški Martinja odhajal iz gostilne „Ostrouška“ v ulici San Nicolò št. 3. Na vratih gostilne je tov. major zaostal za korak, da bi dal svojo ženo, ki je hodila ob zidu v sredo. Pri tem se je tov. Briški, ki je hodil na zunanji strani pločnika umaknil na rob pločnika. V istem trenutku je zagledal neznanca, ki je s srede ceste skočil na pločnik dva metra za njimi in v presledkih stoji oddal iz revolverja sedem strelcev. Že ob prvem strelu se je tov. major zgrudil na pločnik. Tov. Briški je takoj nato opazil drugega neznanca, ki jim je prihajal naproti. Vse kaže, da je bilo več napadalcev, ker je med streljanjem podrl nekdo na tla majorjevo ženo Sonjo.

Tov. majorja Cundra je zadelo vseh sedem strelcev. Težko je ranjen v trebuh in pljuča. Okrog 21h je bil operiran v tržaški bolnici. Po poročilih zdravnikov bo major Cunder okreval, ako ne bi nastale v naslednjih dveh dneh kakšne komplikacije.

Istra mora k Jugoslaviji

je povedalo njeno ljudstvo medzavezniški komisiji

Včeraj dopoldne se je odpravila skupina avtomobilov razmejitvene komisije iz Trsta proti Pazinu. Ljudstvo je komisijo povsod burno pozdravljalo in dalo dokazila svojo navdušenost za Jugoslavijo, da bi tako izrazilo komisiji svojo željo.

Pri bloku, kjer je komisija prešla v cono B, je bil ogromen slavolok z napisom: dorodoli. Navlekla se je nepregledna množica, ki je vzklikala in burno pozdravljala komisijo. Večinoma so bili istrski Slovenci, ki so poudarjali svojo narodnostno pripadnost. Bil je tudi mnogo Italijanov, ki so prav tako v zveličali izražali svoje težnje po priključitvi k Jugoslaviji.

Goste je ob bloku čakalo tudi predstavništvo vojaške uprave cone B s številnimi višjimi častniki, ki so pozdravili komisijo izredno prisrčno in jo nato spremljali do Pazina.

Glas o prihodu komisije se je bilskovito raznesel po vsej Istri in od vespovedov so prihajale nepregledne množice na avtomobilsko cesto, da pozdravijo to komisijo, od katere pričakujejo, da bo s svojo objektivnostjo pripomogla k izpolnitvi njihovih nad — priključitvi k bratrski Jugoslaviji in ponovni združitvi s Trstom.

Podobne prične sprejeme in podobne množične nastope je doživela komisija v Sisolah, Biljah, Vinjani, Baderni, Pazinu. Komisija se je seznanila z mnenjem preproste prebivalstva od pomonkih med počitkom, iz vzklikov in napi-

sov, predvsem pa ob pogledu na te nepregledne množice, ki so s svojim prihodom pokazale, kako daleč je vse to od vsake umetne ali prisiljene propagande, kako zelo ljudstvo vse to občuti po desetletjih trpljenja, letih krvavega boja in po mesecih moreče negotovosti.

Kako odkritosrčno in zaupljivo je to ljudstvo pokazalo svoje zaupanje v zmago pravice, v upoštevanje svoje volje, so dokazali petje in zvoki glasbe ter preprostih ljudi, melodije narodnih motov in partizanskih napevov, ki so spremljali komisijo od njenega prihoda v Istrijo, ki bodo pripomogli k dokončnemu zedinjenju narodov Julijske krajin z Jugoslavijo, brez katere more biti životarci Rešitelji, ki naj dokončno potrdijo zvezo te zemlje s Trstom, na katerega so toliko navezani vsi njihovi življenjski interesi. To niso fraze ne teoziriranje. To so nam povedali tamkajšnji pripristi ljudje, ljudje, katerim to ni modrost iz knjig in časopisnih uvidnikov, ampak le vsakdanja izkušnja.

Podobne prične sprejeme in podobne množične nastope je doživela komisija v Sisolah, Biljah, Vinjani, Baderni, Pazinu. Komisija se je seznanila z mnenjem preproste prebivalstva od pomonkih med počitkom, iz vzklikov in napi-

sov, predvsem pa ob pogledu na te nepregledne množice, ki so s svojim prihodom pokazale, kako daleč je vse to od vsake umetne ali prisiljene propagande, kako zelo ljudstvo vse to občuti po desetletjih trpljenja, letih krvavega boja in po mesecih moreče negotovosti.

Kako odkritosrčno in zaupljivo je to ljudstvo pokazalo svoje zaupanje v zmago pravice, v upoštevanje svoje volje, so dokazali petje in zvoki glasbe ter preprostih ljudi, melodije narodnih motov in partizanskih napevov, ki so spremljali komisijo od njenega prihoda v Istrijo, ki bodo pripomogli k dokončnemu zedinjenju narodov Julijske krajin z Jugoslavijo, brez katere more biti životarci Rešitelji, ki naj dokončno potrdijo zvezo te zemlje s Trstom, na katerega so toliko navezani vsi njihovi življenjski interesi. To niso fraze ne teoziriranje. To so nam povedali tamkajšnji pripristi ljudje, ljudje, katerim to ni modrost iz knjig in časopisnih uvidnikov, ampak le vsakdanja izkušnja.

Manifestacija ameriško-sovjetskega prijateljstva

New York, 15. - AFP. — Demokratični poslanec Papper je pozval ameriško javnost, naj podpre manifestacijo ameriško-sovjetskega prijateljstva, ki bo v ponedeljek v Madison Square.

V planu na prireditelje tega sestanka zahteva Papper, naj vse svet manifestira svoje ogorčenje zaradi organizirane križarske vojne proti zavezniku, ki je največji prišpeval k porazu sovražnika.

Francoska armada

Pariz, 16. - AFP. — Vojno ministrstvo je izjavilo, da znaša številčna moč francoske armade 1. marca 1946 668.000 mož, kar pomeni zmanjšanje za 200.000 mož v primeri s 1. decembrom 1945.

Do 30. aprila bo demobiliziranih nadaljnjih 210.000 vojakov.

Pritisk na poljske vojake v Italiji

KAIRO, 15. - AFP. — Poljski poslanik v Egiptu Makarczyk je izjavil, da ima točne dokaze o pritisku, ki se izvaja na poljske vojake, da bi se vrnilli na Poljsko. Makarczyk je dejal, da nihče ne dvoimi v dobro voljo britanskih prijateljev, toda da poljski častniki Andersove armade njihovih navodil ne izvršujejo.

Štega dne je predsednik Bierut privredil bankot na čast maršalu Titu in njegovemu spremstvu, ki so mu prisostvovali člani predsedstva poljskega narodnega sveta, člani vlade s Osobko-Morawski na čelu, maršal Rojla-Zymjerski, jugoslovanski veleposlanik Ljumović, poljski veleposlanik Wende in drugi.

Manifestacija ameriško-sovjetskega prijateljstva

New York, 15. - AFP. — Demokratični poslanec Papper je pozval ameriško javnost, naj podpre manifestacijo ameriško-sovjetskega prijateljstva, ki bo v ponedeljek v Madison Square.

V planu na prireditelje tega sestanka zahteva Papper, naj vse svet manifestira svoje ogorčenje zaradi organizirane križarske vojne proti zavezniku, ki je največji prišpeval k porazu sovražnika.

Francoska armada

Pariz, 16. - AFP. — Vojno ministrstvo je izjavilo, da znaša številčna moč francoske armade 1. marca 1946 668.000 mož, kar pomeni zmanjšanje za 200.000 mož v primeri s 1. decembrom 1945.

Pritisk na poljske vojake v Italiji

KAIRO, 15. - AFP. — Poljski poslanik v Egiptu Makarczyk je izjavil, da ima točne dokaze o pritisku, ki se izvaja na poljske vojake, da bi se vrnilli na Poljsko. Makarczyk je dejal, da nihče ne dvoimi v dobro voljo britanskih prijateljev, toda da poljski častniki Andersove armade njihovih navodil ne izvršujejo.

Manifestacija ameriško-sovjetskega prijateljstva

New York, 15. - AFP. — Demokratični poslanec Papper je pozval ameriško javnost, naj podpre manifestacijo ameriško-sovjetskega prijateljstva, ki bo v ponedeljek v Madison Square.

V planu na prireditelje tega sestanka zahteva Papper, naj vse svet manifestira svoje ogorčenje zaradi organizirane križarske vojne proti zavezniku, ki je največji prišpeval k porazu sovražnika.

Francoska armada

Pariz, 16. - AFP. — Vojno ministrstvo je izjavilo, da znaša številčna moč francoske armade 1. marca 1946 668.000 mož, kar pomeni zmanjšanje za 200.000 mož v primeri s 1. decembrom 1945.

Pritisk na poljske vojake v Italiji

KAIRO, 15. - AFP. — Poljski poslanik v Egiptu Makarczyk je izjavil, da ima točne dokaze o pritisku, ki se izvaja na poljske vojake, da bi se vrnilli na Poljsko. Makarczyk je dejal, da nihče ne dvoimi v dobro voljo britanskih prijateljev, toda da poljski častniki Andersove armade njihovih navodil ne izvršujejo.

Štega dne je predsednik Bierut privredil bankot na čast maršalu Titu in njegovemu spremstvu, ki so mu prisostvovali člani predsedstva poljskega narodnega sveta, člani vlade s Osobko-Morawski na čelu, maršal Rojla-Zymjerski, jugoslovanski veleposlanik Ljumović, poljski veleposlanik Wende in drugi.

ljudje navdušeno privedovali o silnem sprejmu in o nedopustni krivici, da bi to zemljo kdaj zadušili z ločitvijo od Trsta ali Jugoslavije.

Sele v večernih urah je pričela množica odhajati domov. Pazin pa je bil še vedno poln ljudstva, ki je navdušeno rajalo kolo pred domovanji komisije. «Druže Tito — družo Tito», je odmeval do neskončnosti napev narodnega plesa s sodobnim besedilom o novem narodnem junaku in morda je odmeval gostom v usseh še tja do spanja. «Druže Tito — družo Tito» jim bo še odmeval ta napev po povratku v Washington in Pariz, Moskvo in London, kot spomn na preprosto iskreno ljudstvo, ki jim je odprlo svoje srce, ljudstvo, ki nikoli ni klonilo, ko je plačevalo s krvjo in neštetiimi dragimi življenji svoje mišljenje in stališče.

Bil je še mrak, ko smo se vračali iz Pazina. Ustavili smo se pred skupino otrok s trobojnicami in gumbicah. Tudi oni so se ravno kar vračali z navdušenega rajanja.

Deček temnih las, črnih oči, ki so vse žarele od razigranosti, se vsa rdeč v lica in upchan je pogledal skozi okno in nam dal zaželeno pojasnilo. «Uzmite nas sa sobom, ujemite nas...» je potem zaprosil. Videl smo za sabo hrepenenje teh črnih oči, čutili smo, da je bil dan praznik za te otroke. In tako žal nam je bilo, da jim nismo mogli storiti je tega zadnjega veselja. Hoteli smo jim reči, da so dapes tudi oni prispevali, da bodo nekoč lahko tudi oni uživali sad trpljenja in borbe svojih prednikov, svobodo in blagostanj, za katero je padlo toliko krtev. Hoteli smo jim reči, da razumemo žar v njihovih očeh, da smo tudi mi, da smo tudi mi nosili mitraljez po gorah, kot njihovi bratje. Hoteli smo jim reči, da jih razumemo. Toda za nami se izginjajo nove in nove postavbe ljudi, ki s vračajo z zastavami, novi zvoki harmonik in pesni nam polnijo ušesa. Za nami ostaja s svojimi neštetiimi lučkami, s svojimi ostrimi vrhovi in megle no morako obalo Istri, ki je povedala, kako ji je pri duši.

Manifestacija ameriško-sovjetskega prijateljstva

New York, 15. - AFP. — Demokratični poslanec Papper je pozval ameriško javnost, naj podpre manifestacijo ameriško-sovjetskega prijateljstva, ki bo v ponedeljek v Madison Square.

V planu na prireditelje tega sestanka zahteva Papper, naj vse svet manifestira svoje ogorčenje zaradi organizirane križarske vojne proti zavezniku, ki je največji prišpeval k porazu sovražnika.

Francoska armada

Pariz, 16. - AFP. — Vojno ministrstvo je izjavilo, da znaša številčna moč francoske armade 1. marca 1946 668.000 mož, kar pomeni zmanjšanje za 200.000 mož v primeri s 1. decembrom 1945.

Pritisk na poljske vojake v Italiji

KAIRO, 15. - AFP. — Poljski poslanik v Egiptu Makarczyk je izjavil, da ima točne dokaze o pritisku, ki se izvaja na poljske vojake, da bi se vrnilli na Poljsko. Makarczyk je dejal, da nihče ne dvoimi v dobro voljo britanskih prijateljev, toda da poljski častniki Andersove armade njihovih navodil ne izvršujejo.

Še o Churchillovem govoru

London, 15. VZN. — Urednik lista «Daily Herald» je danes napisal uvodnik, v katerem poziva Churchilllla, naj v nočnem govoru ne odgovori Stalinu. Dnevnik pše med drugim, da «so ostre besede, ki sta jih izmenjala Churchill in Stalin, povečale tragično napetost med veseljami». Prvi je govorl v ostrom tonu Churchill in njegov govor je bil neprimeren in nezaželjen. Zato bi se moral zdej vzdržati govora.»

Ameriški vseslovjanski kongres obsoja Churchillov govor

New York, 11. — Ameriški vseslovjanski kongres je podal izjavo, v kateri obtožuje Churchilla, da si je nadel Hitlerjev plašč in da odkrilo hujška na tretjo svetovno vojno. Izjavo pravi nadalje, da je nih.

Še vedno: Grobo oviranje izražanja samoodločbe za FLRJ

Dne 9. t. m. popoldne so šovinistični dijaki obrtne šole «Pietro Zorutti» v Gorici razbili šipe stanovanja tov. Marije Ruterjeve, predsednice mestnega odbora ASIZZ za Gorico. To so storili zato, ker so bile na oknih izboesene slovenske in italijanske zastave z rdečo zvezdo. Dijaki so kričali «viva con quelle bandiere s'ciave». V popoldanskih urah so napad ponovili.

Dne 10. t. m. so ob priliki nجومelne tekme prišli v Romani badoljanci ki se nahajajo na ozemlju onstran razmejitvene črte z Italijo. Pripeljali so se z nekim kamionom. Bili so oboroženi s ročnimi bombami in drugim orožjem.

Dne 9. marca ob 23. uri je izgnila okrašana slika maršala Tita, ki je visela na steni hže Kutin Katerine v Bovcu. Ko je imenovan prišla k oknu, je šišala samo nagle korake z okovanimi čevlji.

Dne 10. t. m. zvečer so z oken hiše v Borgo Gerasalemme v Graški izginitli tri italijanske zastave z rdečo zvezdo.

V noči med 12 in 13 t. m. so izginitle jugoslovanske zastave z oken štirih stanovanj v Sempetru in sicer v hišah št. 144, 143, 142 ter z neke hiše na trgu in z droga na vaškem trgu. Tov. Adela Dornik, ki se je v tem trenutku zbudila, je videla skupino moških in žensk, ki so govorili italijansko. Po mnenju vaščanov so to storile ženske iz Gorice, ki dvakrat tedensko prihajajo v Sempeter na ples ameriške posadke. Jugoslovanske zastave so izginitle v ulici, ki vodi v prostore, kjer se pleše.

Organi civilne policije so dne 11. t. m. aretirali v Medani tov. Obada Mirka, ki je ljudstvo govoril o škedenjskem dogodku. Arttirali so ga kljub temu, da je bilo predavanje odobreno od guvernerja ZVU na Dobrovo.

Dne 11. t. m. je neznanec strgal jugoslovansko zastavo, ki je bila izboesena z okna v stanovanju Broc Pavla, v ulici Aquileia št. 41, v Gorici.

Organi civilne policije so dne 11. t. m. tik pred Fojano ustavili avto, pozvali člana Prosvetne zveze, ki so bili v njem, naj izstopijo in izvršili pri njih osebno preiskavo.

V Fojani so isti civilni policisti prerežali električno napeljavo, ki je dobavljala tok zvezdi na slavaloku, postavljenem za sprjem mednarodne komisije. Kljub temu, da so vaščani objavili, da je žica privatna last, so jo odnesli s seboj. Ob tej priliki so civilni policisti surovo grozili vaščanom.

Dne 11. t. m. so prišli v vas Neblo-Hruševje amtrški vojniki. Z dolgimi palicami so skušali sneti zvezdo in napis s slavaloka, kar pa se jim ni posrečilo. Uspelo jim je sneti zvezdo z drugega slavaloka v omenjeni vasi.

Organi civilne policije so dne 13. t. m. hoteli v Smartnu aretirati tov. Bečić Dragotina. Aretacijo sta preprečili dve tovarišici. Civilni policisti so imenovanemu tovarišu odvzeli kolo, ki so ga odpeljali s seboj.

Dne 14. t. m. okrog 19. ure so nizanci razbili šipe v stanovanju tovariša Konceta Joškota, v ulici Ambrosio št. 23, II, v Gorici. Obenem so pomazali zastave in zid s črnolom. V večjo pa so mu vrgli več letakov z grozljivimi izreki: «Črna roka» in drugimi.

V Ajševcih so v noči dne 13. t. m. neznanec podrl slavalok ter odnesli s seboj zastavo.

Dne 13. t. m. zvečer so v Ajševcih sneli in odnesli zastavo, ki je bila izboesena z okna v stanovanju tov. Komejla Romana, Ajševica št. 67.

Dne 13. t. m. zvečer so tovarišici Mervič Mariji iz Ajševcih raztrgali jugoslovanske zastave.

V noči med 9. in 10. t. m. so neznanec umazali z blatom napise in narodne zastave, ki jih je ljudstvo narisalo na zidovih vasi.

Dne 10. t. m. so člani zavezniške vojaške policije in civilni policije sneli zastavo z droga v vasi Podbela.

Po polnoči 13. t. m. je prišla pod slavalok na živinskem trgu v Gorici skupina sedmih neznanec, ki so govorili južno italijansko narečje. Nekatrti so splezali na drevo in skušali podreti slavalok, kar pa jim ni uspelo. Zato so s kamenjem obmetali sliko maršala Tita.

Dne 11. t. m. popoldne je privozil na Dobrovo zavezniški j.p. v katerem sta bila dva člana zavezniške vojaške policije. Zavozila sta tik pred hišo tov. Mariniča Franca, potegnila zastavo, ki je visela z okna in se z vso hitrostjo odpeljala dajč.

Po polnoči 15. t. m. so neznanec z blatom umazali napisno desko «Caltzeria» tov. Premru Antonu, ulica Massimo D'Azeglio v Trstu. To so storili zaradi tega, ker je omenjen tovariš izboesil slovensko zastavo.

Dne 14. t. m. polnoči, medtem ko so mladinci strabili slavaloke v Sežani, so trije angleški vojniki strgati zastavo s Stolfovega balkona. Mladinci so to preprečili.

CHURCHILLOV ni samo protislovjetski, temveč GOVOR: tudi protiangliški

London, 15. Reuter. — Nocoj je Palme Dutt, član izvršilnega odbora angleške komunistične partije, imel ob priliki 62. obletnice smrti Karla Marxa v Londonu predavanje, v katerem je med drugim izjavil, da je bil Churchillov govor v Fultonu ne samo protislovjetski, ampak tudi protiangliški. «Winston Churchill, ki predstavlja pet kolono angleško-ameriške vlokse finance, se mora čutili vzmernirnege zaradi napredka komunističnih strank. Danes se je z vsem besom vrgel na Stalinovo Rdečo armado in na Sovjetsko zvezo. Drugače je bilo takrat, ko so Sovjeti vezali tri četrtine sovražnih sil na vzhodnem bojišču.»

Glede Churchillove opombe o demokraciji v Grčiji, je Dutt dejal: «Če bi Anglija poslala brozavko v Washington, v katerem bi prošila za dovoljenje, da se lahko odločijo volitve za en mesec, bi uresničila ono demokracijo v Londonu, ki je gospodu Churchillu tako na srečo v Grčiji.»

Še o Churchillovem govoru

